

Vývoj zemědělství

- Historie, úvod

Zemědělství

- nejrozšířenější a spolu s dopravou nejstarší formou hospodářské činnosti člověka
- zemědělství, které již systematicky využívá přírodních sil a zdrojů a používá nástroje na obdělávání půdy vzniklo pravděpodobně v oblasti JV Asie a odtud se šířilo dále
- tomu předcházela obživa sběrem a lovem

Sběr a lov

Sběrné hospodářství

- nejnižší stupeň hospodářské činnosti
- sběr, bez nástrojů
- bez obnovy zdrojů
- úplná závislost na přírodě

Lov

- vyšší stupeň organizace a materiální kultury
- nástroje – zbraně

Neolitická revoluce

- v období neolitu – rozvoj zemědělství cca 12 000 let (15 – 3 tis. př. n. l.) – vypěstovány hlavní kulturní rostliny a domestikována domácí zvířata
- končí lov a začíná obdělávání půdy = neolitická revoluce
- neolit u nás asi před 6 a 7 tis. lety
- tvorba umělých společenstev rostlin a živočichů
- nadprodukce – rozvoj společnosti a ostatních hospodářských činností (obchod, řemesla atd.)

C. O. Sauer

- ne z nedostatku potravy - není čas na experimenty
- ohniska zdomácnělých rostlin a zvířat – na místech velké diferenciaci (dostatek genů) + klimatická a terénní různorodost
- nejstarší zemědělství – pahorkatiny, úpatí hor x povodně
- obdělávaná území – původně zalesněná
- vynálezci zemědělství museli získat určité vědomosti, které jim umožnily experimenty
- tvůrci zemědělství – usedlí obyvatelé

Centra domestikace a zemědělství

- pravlast kulturních rostlin – oblasti jejich divoce rostoucích předků dnes

X

- N. I. Vavilov
  - mnoho expedic
  - pravlast jednotlivých druhů – místa největší rozmanitosti daného druhu
  - 6 hlavních geocenter dnešních kulturních plodin

Geocentra kulturních plodin podle Vavilova

- JZ Asie
  - S Indie, Afganistan, Irán, Malá Asie
  - těžiště – horské svahy mezi Hindukušem a Himalájemi
  - některé druhy pšenice, žita, lnu, hrachu, fazole, čočky, karotky, višňi, meruňk, broskví a vinné révy
- Indie
  - rýže, cukrová třtina, bavlna, tropické ovoce (mangovník, banánovník)
- V Asie
  - S Čína, Korea, Japonsko
  - sója, proso, některé druhy ječmene, olejnatých rostlin a ovoce (mandarinka, pomeranč atd.)

Geocentra kulturních plodin podle Vavilova

- Středomořský region
  - olivy, fíky, některé druhy ovsa a luštěnin (hrách, fazole, čočka), cukrová řepa, chmel
- SVAfrika
  - káva, sezam, banánovník habešský, některé druhy pšenice, ovsa, ječmene a fazole
- Nový svět
  - J Mexiko: kukuřice, batáty, kakaovník, agáve, sisal, rajče, paprika, tykev, tabák selský, některé druhy fazolí, bavlníku
  - Jižní Amerika: tykev obrovská, tabák virginský, melounovník, maniok, podzemnice olejná, kaučukovník, ananas

Vznik zemědělství

- C. O. Sauer: lidé, kteří zvládli zemědělství jako první
  - na březích řek a jezer s teplým klimatem, diferencovaným georeliéfem
  - rybaření a sběr lesních plodů
  - voda – komunikace (nové myšlenky)
  - oblast původního zemědělství – JV Asie

Kopaničářská kultura s vegetativním rozmnožováním rostlin a její domácí zvířata

- nejstarší systém stabilizovaného zemědělství z JV Asie
- JV Asie – nejstarší centrum technik sázení, výběru a křížení rostlin vegetativním rozmnožováním
- vegetativní rozmnožování – možnost selekce požadovaných jedinců (kříženců)
- vazba na půdu, ale po odchod po jejím vyčerpání
- bez orby

Kopaničářská kultura s vegetativním rozmnožováním rostlin a její domácí zvířata

- rostliny vegetativně se rozmnožující z JV Asie
  - babány, jamy, palma ságová, cukrová třtina, chlebovník, citrusové ovoce apod.
- + ryby a měkkýši
- rostliny – více funkcí
- matriarchální společnost
- zvířata: prase, husa, kačena, slepice, pes

